

Конституційне право, муніципальне право

УДК 342.511:342.52/.53/.565

Гришко Лілія Миколаївна

*кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувач сектором
муніципального права та місцевого самоврядування
НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування*

НАПрН України

Hryshko Liliia

*PhD in Law, Senior Researcher, Head Scientific Sector of
Municipal Law and Local Self-Government*

Scientific Research Institute of State Building and Local Government

National Academy of Legal Sciences of Ukraine

ORCID: 0000-0003-0347-1118

**ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ, КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ
УКРАЇНИ ТА У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДІ УКРАЇНИ
LEGAL BASIS FOR THE ACTIVITIES OF REPRESENTATIVES OF
THE PRESIDENT OF UKRAINE IN THE VERKHOVNA RADA OF
UKRAINE, THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE AND THE
CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE**

***Анотація.** Вступ. У сучасних реаліях українського державотворення інститут представників Президента України набуває особливого значення. Представники Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та у Конституційному Суді України забезпечують координацію дій між гілками влади, реалізацію президентських повноважень у законодавчій, виконавчій та судовій сферах, а також здійснюють функцію балансування владних відносин.*

Особливо актуальним аналіз обраної теми постає в контексті введення воєнного стану в Україні, у зв'язку з яким посилюється роль Президента України як верховного головнокомандувача, де взаємодія з Парламентом і Урядом вимагає оперативного узгодження позицій. Водночас, прогалини в правовому регулюванні (наприклад, відсутність єдиного закону про статус представників Президента України) призводять до дублювання функцій та потенційних конфліктів компетенцій, що обґрунтовує необхідність комплексного дослідження правової основи їх організації та діяльності.

Мета роботи полягає в оцінці правової основи організації та діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та у Конституційному Суді України, а також висвітлення історичного розвитку інституту представників Президента України; визначення конституційно-правових засад їх статусу; характеристика специфіки організації та здійснення повноважень представників Президента України; виявлення проблем та формулювання пропозицій вдосконалення правового регулювання діяльності представників Президента України.

Матеріали і методи. Дослідження питання правової основи діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України базується на загальнонаукових та спеціально-юридичних методах дозволяючи всебічно осмислити сутність та призначення інституту представників Президента України, як інструмент забезпечення балансу влади.

Діалектичний метод дозволяє не просто описати правову основу діяльності представників Президента України, а розкриває цей інститут як живу, суперечливу, систему, що розвивається та еволюціонує від суто формального до потенційно незалежного інституту забезпечення функцій Президента щодо координації взаємодії влади в державі.

Історичний метод дозволяє виявити історичні передумови формування, послідовність розвитку інституту представників Президента України, а також дослідити зміни у конституційно-правовому регулюванні статусу представників на різних етапах державотворення.

Спеціально-юридичні методи, зокрема, такі як спостереження, моделювання та прогнозування дозволяють збирати та обробляти дані про практичну діяльність представників та дозволяють зробити висновок щодо необхідності удосконалення правової основи діяльності представників Президента України.

Використання перелічених методів забезпечує об'єктивність і практичну цінність результатів дослідження щодо винесення пропозиції законодавчих змін для посилення незалежності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України, Конституційному Суді України.

Матеріали та джерельну базу дослідження складають норми Конституції України [1], закон України «Про Представника Президента України» від 05.03.1992 № 2167-XII [2], Укази Президента України «Про Представника Президента України у Конституційному Суді України» від 27.07.2007 № 667-VI [3], «Про Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України» від 15.02.2008 р. № 133/2008 [4]; «Про Положення про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України» від 15.02.2008 р. № 132/2008 [5] та інші нормативно-правові акти, а також наукова література вчених-конституціоналістів, таких як Бодрова І.І. [6], Зозуля О.І. [7], Коваль Т.В. [8], Серьогіна С.Г. [9] та інших.

Результати. Правову основу діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України складають: Конституція України [1], Закони України, акти Президента України, Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України [4], Положення про

Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України [5], Положення про Представника Президента України у Конституційному Суді України [3], розпорядження Керівника Офісу Президента України та інші нормативно-правові акти.

Дослідження розкриває проблеми, щодо фрагментарного регулювання діяльності представників Президента України. Зроблено висновок, про посилення ролі представників під час дії режиму воєнного стану для оперативного реагування на загрози та нагальної необхідності адаптації правової основи їх діяльності відповідно до сучасних реалій.

Перспективи. Інститут представників Президента є ефективним інструментом забезпечення єдності державної влади, але його правова основа вимагає кодифікації в єдиному законі «Про представництво Президента України в органах державної влади».

Перспективи подальших досліджень мають фокусуватися на емпіричному аналізі ефективності посад представників Президента України для формулювання рекомендацій щодо їх оптимізації та повинні бути направлені на євроінтеграційний курс держави, що посилить верховенство права (правовладдя) в Україні.

Ключові слова: *Представник Президента України у Верховній Раді України, Представник Президента України у Кабінеті Міністрів України, Представник Президента України у Конституційному Суді України, правова основа діяльності, публічна влада.*

Summary. *Introduction. In the current realities of Ukrainian statehood, the institution of representatives of the President of Ukraine is becoming particularly important. Representatives of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Constitutional Court of Ukraine ensure coordination between the branches of government, the*

implementation of presidential powers in the legislative, executive and judicial spheres, and also perform the function of balancing power relations.

The analysis of the chosen topic is particularly relevant in the context of the introduction of martial law in Ukraine, which has strengthened the role of the President of Ukraine as commander-in-chief, where interaction with Parliament and the Government requires prompt coordination of positions. At the same time, gaps in legal regulation (for example, the absence of a single law on the status of representatives of the President of Ukraine) lead to duplication of functions and potential conflicts of competence, which justifies the need for a comprehensive study of the legal basis for their organisation and activities.

The purpose of this work is to assess the legal basis for the organisation and activities of representatives of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Constitutional Court of Ukraine, as well as to highlight the historical development of the institution of representatives of the President of Ukraine; to determine the constitutional and legal basis for their status; characterising the specifics of the organisation and exercise of powers by representatives of the President of Ukraine; identifying problems and formulating proposals for improving the legal regulation of the activities of representatives of the President of Ukraine.

Materials and methods. The study of the legal basis for the activities of representatives of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Constitutional Court of Ukraine is based on general scientific and special legal methods, allowing for a comprehensive understanding of the essence and purpose of the institution of representatives of the President of Ukraine as an instrument for ensuring the balance of power.

The dialectical method allows us not only to describe the legal basis for the activities of the President of Ukraine's representatives, but also reveals this institution as a living, contradictory system that is developing and evolving from

a purely formal to a potentially independent institution ensuring the President's function of coordinating the interaction of state authorities.

The historical method allows us to identify the historical preconditions for the formation and sequence of development of the institution of representatives of the President of Ukraine, as well as to examine changes in the constitutional and legal regulation of the status of representatives at different stages of state formation.

Special legal methods, such as observation, modelling and forecasting, enable the collection and processing of data on the practical activities of representatives and allow conclusions to be drawn regarding the need to improve the legal framework for the activities of representatives of the President of Ukraine.

The use of these methods ensures the objectivity and practical value of the research results in terms of proposing legislative changes to strengthen the independence of representatives of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, and the Constitutional Court of Ukraine.

The materials and sources for this study are the provisions of the Constitution of Ukraine [1], the Law of Ukraine «On the Representative of the President of Ukraine» dated 5 March 1992 No. 2167-XII [2], the Decrees of the President of Ukraine «On the Representative of the President of Ukraine in the Constitutional Court of Ukraine» dated 27 July 2007 No. 667-VI [3], «On the Regulations on the Representative of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine» dated 15.02.2008 No. 133/2008 [4]; «On the Regulations on the Representative of the President of Ukraine in the Cabinet of Ministers of Ukraine» dated 15.02.2008 No. 132/2008 [5] and other regulatory and legal acts, as well as scientific literature by constitutional scholars such as Bodrova I.I. [6], Zozulia O.I. [7], Koval T.V. [8], Serogina S.G. [9] and others.

Results. The legal basis for the activities of representatives of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Constitutional Court of Ukraine is constituted by: the Constitution of Ukraine [1], laws of Ukraine, acts of the President of Ukraine, Regulations on the Representative of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine [4], the Regulations on the Representative of the President of Ukraine in the Cabinet of Ministers of Ukraine [5], the Regulations on the Representative of the President of Ukraine in the Constitutional Court of Ukraine [3], orders of the Head of the Office of the President of Ukraine, and other regulatory and legal acts.

The study reveals problems related to the fragmented regulation of the activities of representatives of the President of Ukraine. It concludes that the role of representatives should be strengthened during martial law in order to respond quickly to threats and the urgent need to adapt the legal basis for their activities in line with current realities.

Discussion. The institution of presidential representatives is an effective tool for ensuring the unity of state power, but its legal basis requires codification in a single law, «On the Representation of the President of Ukraine in State Authorities».

Prospects for further research should focus on empirical analysis of the effectiveness of the positions of representatives of the President of Ukraine in order to formulate recommendations for their optimisation and should be directed towards the state's European integration course, which will strengthen the rule of law in Ukraine.

Key words: *Representative of the President of Ukraine in the Verkhovna Rada of Ukraine, Representative of the President of Ukraine in the Cabinet of Ministers of Ukraine, Representative of the President of Ukraine in the Constitutional Court of Ukraine, legal basis for activities, public authority.*

Постановка проблеми. У сучасній українській дійсності ключову роль у державотворенні відіграє баланс між гілками влади, де особливе значення відведене інституту представників Глави держави в органах законодавчої, виконавчої та конституційної юрисдикції.

Відповідно до норм Конституції України, Президент України призначає своїх представників у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України, що забезпечує координацію державної політики, захист національних інтересів та контроль за конституційністю рішень. Однак, правовий статус цих представників залишається недостатньо врегульованим, що породжує низку теоретичних і практичних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз правової основи діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України є темою вузькоспеціалізованою та теоретично складною через зв'язок з інститутом Президента України і поки не отримала належного розкриття. У свою чергу, існуючі дослідження переважно зосереджені на нормах Конституції та взаємодії гілок влади. І це зрозуміло, оскільки без чіткого розуміння ролі та місця глави держави в системі органів публічної влади зарано було розглядати питання сутності статусу його представників. Водночас, через складність функцій, що покладаються на Президента України, особливо в кризових для держави періодах, питання перегляду та удосконалення статусу його представників окреслюється в конкретні задачі.

Більш прискіплива увага, політологів, конституціоналістів, та інших правознавців та вчених з соціально-гуманітарних наук, приділяється питанням становлення, розвитку та функціонування інституту Президента України, серед яких слід виокремити роботи Н. Плахотнюк [12], С. Серьогіної [9], В. Шатіло [13] та інших.

Мета роботи полягає в комплексному розкритті правової основи організації та діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та у Конституційному Суді України для висвітлення історичного розвитку інституту представників Президента України; визначення конституційно-правових засад їх статусу; охарактеризування специфіки організації та повноважень представників Президента України; виявлення проблем та формулювання пропозицій вдосконалення правового регулювання діяльності представників Президента України.

Матеріали і методи. Матеріали та джерельну базу дослідження складають норми Конституції України [1], закон України «Про Представника Президента України» від 05.03.1992 № 2167-XII [2], Укази Президента України «Про Представника Президента України у Конституційному Суді України» від 27.07.2007 № 667-VI [3], «Про Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України» від 15.02.2008 р. № 133/2008 [4]; «Про Положення про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України» від 15.02.2008 р. № 132/2008 [5] та інші нормативно-правові акти, а також наукова література вчених-конституціоналістів, таких як Бодрова І.І. [6], Зозуля О.І. [7], Коваль Т.В. [8], Серьогіна С.Г. [9] та інших.

Дослідження питання правової основи діяльності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України базується на загальнонаукових та спеціально-юридичних методах дозволяючи всебічно осмислити посади представників Президента України, як інструмент забезпечення балансу влади.

Діалектичний метод дозволяє не просто описати правову основу діяльності представників Президента України, а розкриває інститут представників глави держави як живу, суперечливу, систему, що

розвивається та еволюціонує від формального інституту до потенційно незалежного механізму балансу влади.

Історичний метод дозволяє виявити історичні передумови формування, послідовність розвитку інституту представників Президента України, а також дослідити зміни у статусі представників на різних етапах державотворення.

Спеціально-юридичні методи, які включають в себе спостереження, моделювання та прогнозування дозволяють збирати та обробляти дані про практичну діяльність представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та у Конституційному Суді України та дозволяють зробити висновок щодо необхідності удосконалення правової основи діяльності представників Президента України.

Використання в дослідженні наведених методів забезпечує об'єктивність і практичну цінність результатів дослідження, щодо винесення пропозиції законодавчих змін для посилення незалежності представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України, Конституційному Суді України.

Виклад основного матеріалу. Термін «основи» використовується в юриспруденції для визначення широкого кола правових явищ, як-то «основи конституційного ладу», «основи місцевого самоврядування», «основи державної та муніципальної служби» тощо. У муніципальному праві термін «основи» застосовується в організаційно-правовому аспекті, тобто з точки зору організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування [9, с. 73].

Основи організації та діяльності органів публічної влади — це система зовнішніх чинників, що виступають як необхідні умови існування й ефективного функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Це ті об'єкти реальної дійсності, на які спираються у своїй діяльності владні органи, ті ресурси, що вони мають у своєму

розпорядженні. Основи є різноманітними за своєю природою, об'єктивним складом, що дає змогу їх наукової класифікації [9, с. 73].

Усі органи публічної влади та їх посадові особи мають діяти тільки на основі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України. Органам публічної влади притаманна правова форма діяльності, що вимагає від них, приймаючи певне рішення й оформлюючи його правовим актом, вдаватися до аргументації, приводити рішення відповідно до правової бази. Тому й система правових норм, що служить юридичним підґрунтям організації та діяльності органів публічної влади, називається їх правовою основою [9, с. 73-74]. Отже, основи можуть бути правові, територіальні, матеріально-фінансові.

Правова основа — це сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі організації й функціонування органів публічної влади, закріплюють елементи їх організації і діяльності [9, с. 77-78].

Правові норми регламентують фактично всі елементи організації роботи органів публічної влади, починаючи від визначення загальних принципів до форм і методів владної діяльності. Вони закріплені у нормативних актах різної юридичної сили — від Конституції та законів України до підзаконних актів. Правова основа діяльності органів публічної влади не обмежується нормами актів національного законодавства, а включає в себе й міжнародно-правові норми, кількість яких дедалі збільшується разом з посиленням інтегрованості України у світове співтовариство [9, с. 78].

При визначенні правової основи слід враховувати період дії правового акта, оскільки акти, що втратили юридичну силу, мають цінність при характеристиці еволюції правової основи органу публічної влади. Крім того, слід враховувати, що правову основу становлять як норми спеціальних правових актів, що за предметом правового регулювання безпосередньо

направлені на врегулювання інституту представника, так і ті, що містяться в окремих статтях чи окремі положення інших правових актів [9, с. 79].

Організація та діяльність апарату Президента України як і будь-якої державної інституції вимагає своєї актуальної правової регламентації, яка би у повній мірі, своєчасно та належно врегульовувала суспільні відносини із забезпечення виконання Президентом України його конституційних повноважень [7, с. 391].

Серед структурних елементів апарату глави держави особливого значення набуває інститут представників Президента України. Представники Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та у Конституційному Суді України забезпечують координацію дій між гілками влади, реалізацію президентських повноважень у законодавчій, виконавчій та судовій сферах, а також здійснюють функцію балансування владних відносин.

Історичний розвиток інституту представників Президента України бере початок з 1991 року з утворення Адміністрації Президента України відповідно до Указу Президента України «Про Адміністрацію Президента України» від 13.12.1991 [10], в якому зазначалось, що до складу Адміністрації Президента України входять помічники та референти глави держави. У 1992 році з'явилися територіальні представники як глави місцевих державних адміністрацій відповідно до Закону України «Про Представника Президента України» [2], що виконували виконавчо-контрольні функції, але були ліквідовані 1997 року відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [11]. Вирішення питання статусу представників Президента України сприятиме мінімізації конфліктів щодо розмежування повноважень глави держави та виконавчої гілки влади.

Посади представників Президента України у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України та Конституційному Суді України почали формуватися з 1995 року як структурні підрозділи апарату Президента

України для забезпечення взаємодії з гілками влади. Після прийняття Конституції України 1996 року статус представників Президента України еволюціонував до допоміжних елементів Офісу Президента України, з акцентом на консультаційний та координаційний характер.

Відповідно до Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України затвердженого Указом Президента України від 15.02.2008 року визначено, що Представник Президента у Парламенті є особою, яка уповноважується Президентом України забезпечувати взаємодію між Президентом України і Верховною Радою України. Правову основу діяльності Представника Президента України у Верховній Раді України складають: Конституція України, закони України, акти Президента України, Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України, розпорядження Керівника Офісу Президента України.

Відповідно до Положення про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України затвердженого Указом Президента України від 15.02.2008 року визначено, що Представник Президента України у Кабінеті Міністрів України є особою, яка уповноважується Президентом України забезпечувати взаємодію між Президентом України та Кабінетом Міністрів України. Правову основу діяльності Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України складають: Конституція та закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Положенням про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України, розпорядженнями Керівника Офісу Президента України.

Відповідно до Положення про Представника Президента України у Конституційному Суді України затвердженого Указом Президента України від 27.07.2007 року визначено, що Представник Президента України у Конституційному Суді України є особою, яка уповноважується Президентом України представляти на постійній основі у Конституційному Суді України Президента України як суб'єкта права на конституційне подання, брати

участь у конституційному провадженні. Правову основу діяльності Представника Президента України у Конституційному Суді України складають: Конституція та закони України, акти і доручення Президента України, акти Кабінету Міністрів України, Регламент Конституційного Суду України, розпорядження Керівника Офісу Президента України, а також Положення про Представника Президента України у Конституційному Суді України.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інститут представників Президента України є невід'ємним елементом забезпечення балансу влади та подальшої стабільності у взаємовідносинах гілок влади. Аналіз правової основи їх діяльності свідчить про еволюцію від територіально-функціональних структур до сучасних координаційних посад Офісу Президента України, які слугують інструментом реалізації повноважень глави держави.

Правова основа діяльності представників ґрунтується на конституційних нормах, а також на спеціальних законах і підзаконних актах. Для Представника Президента України у Верховній Раді України ключовим є Указ Президента України від 15.02.2008 № 133/2008, який визначає повноваження з представництва позиції Президента України на засіданнях парламенту, підготовки законопроектів, моніторингу законодавчого процесу та інформування про результати розгляду президентських ініціатив.

Для Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України ключовим є Указ Президента України від 15.02.2008 № 132/2008, що передбачає участь у засіданнях уряду, експертизу актів на відповідність Конституції України, внесення пропозицій щодо зупинення нормативних актів та координацію з Офісом Президента України для забезпечення виконання указів глави держави.

Для Представника Президента України у Конституційному Суді України ключовим є Указ Президента України від 27.07.2007 № 667/2007,

що встановлює статус представника як учасника конституційного провадження, уповноваженого на підготовку подань Президента України, представлення його інтересів у справах та координацію правової експертизи, що забезпечує конституційний контроль за актами влади.

Інститут представників Президента України сьогодні є єдиним в Україні інститутом, що не має окремого закону, але виконує функції неформального «мосту» між Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та Конституційним Судом України.

У межах інституту представників Президента України є низка проблем, що потребують вирішення на рівні законодавства: по-перше, нормативна база є фрагментарною та застарілою, тобто положення про представників Президента України не було адаптовано до реформ проведених щодо Офісу Президента, а також до умов дії правового режиму воєнного стану, що істотно ускладнює оперативність здійснення представниками Президента належних їм повноважень; по-друге, відсутність чіткого розмежування повноважень з іншими уповноваженими (наприклад, Уповноваженим з прав людини) призводить до дублювання функцій та потенційних конфліктів. Саме ці виклики актуалізуються в контексті євроінтеграції, оскільки системні перетворення потребують нового рівня взаємодії та якості здійснення публічної влади.

Перспективи розвитку полягають у комплексній кодифікації: розробці єдиного Закону України «Про представництво Президента України в органах державної влади», що інтегрував би конституційні норми з сучасними реаліями, забезпечив би незалежність представників через фіксований статус та механізми відповідальності, а також уточнив би їхні повноваження в сферах національної безпеки та контролю. Такі зміни не лише посилять ефективність інституту, але й сприятимуть стабілізації конституційного ладу.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Редакція від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.11.2025).
2. Про Представника Президента України: Закон України від 05.03.1992 № 2167-XII *Відомості Верховної Ради України* 1992. № 23. Ст. 335. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2167-12#Text> (дата звернення: 03.11.2025).
3. Про Представника Президента України у Конституційному Суді України: Указ Президента України від 27.07.2007 р. № 667/2007. *Офіційний вісник України*. 2007. № 57. Ст. 2276. Редакція від 16.01.2013 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667/2007#Text> (дата звернення: 04.11.2025).
4. Про Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України: Указ Президента України від 15.02.2008 р. № 133/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 13. Ст. 323. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2008#Text> (дата звернення: 04.11.2025).
5. Про Положення про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України: Указ Президента України від 15.02.2008 р. № 132/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 13. Ст. 322. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/2008#Text> (дата звернення: 04.11.2025).
6. Бодрова І. І. Система допоміжних органів при Президентові України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2012. Вип. 23. С. 98–99. URL: <https://dbms.institute/files/dbms/23.pdf> (дата звернення: 03.11.2025).

7. Зозуля О.І. Правове регулювання діяльності Апарату Президента України. *Форум права*. 2010. № 4. С. 391–396. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_4_60.pdf (дата звернення: 05.11.2025).

8. Коваль Т.В. Правове регулювання діяльності уповноважених Президента України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Том 2, Вип. 4(29). С. 14-17. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/7174/1/4.pdf> (дата звернення: 05.11.2025).

9. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред.С. Г. Серьогіної. 2-ге вид. переробл. та доповн. Х. : Право, 2011. 360 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2012/Dergbud_2011.pdf (дата звернення: 04.11.2025).

10. Про Адміністрацію Президента України: Указ Президента України від 13.12.1991 р. № 6. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6/91#Text> (дата звернення: 05.11.2025).

11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170. Дата оновлення 05.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.11.2025).

12. Плахотнюк Н.Г. Інститут президентства в Україні: конституційно-правовий аспект. *дис. канд. юрид. наук: 12.00.02. Українська академія держ. управління при Президентіві України*. К., 1999. 222 с. С. 180-197. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=3&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9F%D0%B%D0%B0%D1%85%D0%BE%D1%82%D0%BD%D1%8E%D0%BA,%20%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F%20%D0%

92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0 (дата звернення: 05.10.2025).

13. Шатіло В.А. Вплив законодавчого процесу на розвиток конституційного механізму державної влади. *Часопис Київського університету права*. 2020. №3. С. 75-78. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/424> (дата звернення: 06.10.2025).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141. Redaktsiia vid 01.01.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Tex> [in Ukrainian].

2. Pro Predstavnyka Prezydenta Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.03.1992 № 2167-XII *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* 1992 r., № 23, St. 335. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2167-12#Text> [in Ukrainian].

3. Pro Predstavnyka Prezydenta Ukrainy u Konstytutsiinomu Sudi Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27.07.2007 r. № 667/2007. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2007. № 57. St. 2276. Redaktsiia vid 16.01.2013 r. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667/2007#Text> [in Ukrainian].

4. Pro Polozhennia pro Predstavnyka Prezydenta Ukrainy u Verkhovnii Radi Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 15.02.2008 r. № 133/2008. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2008. № 13. St. 323. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2008#Text> [in Ukrainian].

5. Pro Polozhennia pro Predstavnyka Prezydenta Ukrainy u Kabineti Ministriv Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 15.02.2008 r. № 132/2008. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2008. № 13. St. 322. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/2008#Text> [in Ukrainian].

6. Bodrova I. I. (2012). Systema dopomizhnykh orhaniv pry Prezydentovi Ukrainy. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia*. Issue 23. URL: <https://dbms.institute/files/dbms/23.pdf> [in Ukrainian].
7. Zozulia O.I. (2010) Pravove rehuliuvannia diialnosti Aparatu Prezidenta Ukrainy. *Forum prava*. № 4. S. 391–396 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_4_60.pdf [in Ukrainian].
8. Koval T.V. (2019). Pravove rehuliuvannia diialnosti upovnovazhenykh prezidenta Ukrainy. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Vypusk 4(29) Tom 2. Pp. 14-17. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/7174/1/4.pdf> [in Ukrainian].
9. Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovriaduvannia v Ukraini: *pidruchnyk* / I. I. Bodrova, S. V. Boldyriev, V. O. Velychko ta in. ; za red.S. H. Serohinoi. — 2-he vyd. pererobl. ta dopovn. — Kh. : Pravo, 2011. —360 s. URL:https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2012/Dergbud_2011.pdf [in Ukrainian].
10. Pro Administratsiiu Prezidenta Ukrainy: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 13.12.1991r. №6. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6/91#Text> [in Ukrainian].
11. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 №280/97-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 1997, №24, art.170 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Plakhotniuk N.H. (1999). Instytut prezidentstva v Ukraini: konstytutsiino- pravovyi aspekt. *dys. kand. yuryd. nauk*: 12.00.02. *Ukrainska akademiia derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. - K., 1999. - 222 s. - S. 180-197. [in Ukrainian].
13. Shatilo V.A. (2020). Vplyv zakonodavchoho protsesu na rozvytok konstytutsiinoho mekhanizmu derzhavnoi vlady. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 3. S. 75-78 [in Ukrainian].